

Still standing

Horgas Karina

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar

Festőművész szak V. Évfolyam

Ernszt András DLA

adjunktus

Still standing

Az elmúlt években filmekből kiemelt képkockák szolgálták festményeim alapját. Régebbi sorozataimnál például: *Film still* (I., 50x70 cm, olaj, vászon, 2012., II., 50x70 cm, olaj, vászon, 2012., III., 75x100 cm, olaj, vászon, 2012., IV., 40x50 cm, olaj, vászon, 2012.) ragaszkodtam a film cselekmény menetéhez, a képkockákat csak színezetükben változtattam meg, erősítettem fel a drámai hatás fokozása végett. Ezen sorozatomat inspiráló filmre (*Az utolsó nap/ Le dernier jour/ The last day* színes feliratos, francia filmdráma 103 perc 2004 rendező: Rodolphe Marconi) a You Tube-on kattintottam rá véletlenül. A témája és a képi világa miatt megtetszett, és úgy döntöttem feldolgozom. A festészetben az anyagkezelések, felületalakítások, kompozíciós megoldások mellett a belső érzések portrén való megjelenítése motivált. A lelki folyamat (vívódás, szorongás) egyes elemeit különálló képkockákon jelenítettem meg. Sorozatom négy darabból áll. Színben és festési technikában hasonló módon kezeltem a vásznakat. A sárga és kék árnyalataira épülnek (kadmiumsárga, kobaltkék), valamint tört vöröseket (kraplakk, pergamenvörös, crimson vörös) használtam a zaklatottság fokozására.

Az OTDK-ra beadott pályamunkámhoz használt képalap már csak inspiráció. A festmény eltér mind színben, mind kompozícióban a fotótól, filmkockától

Nagyon érdekel a szem vezetése a fény kiemelése segítségével a képeken. A filmekben használt fókuszváltást igyekszem a festészet eszközeivel megjeleníteni. (Előtér és háttér kontrasztos megjelenítésével, fókuszpontok részletesebb megfestésével.) A teret a polcrendszerekkel osztottam pályamunkámon. Úgy gondoltam kialakítani, kapcsolni a képeket, hogy minél több olvasata legyen.

Az operatőr kiemel fontos eseményeket a kamera segítségével. Munkám során én is kivágok képeket a filmbeli történésekből. A néző szeme átsiklik, a képsorokon miközben nézi a filmet, miközben ez alkotja meg a cselekményt. Olyan jellegzetes képkockákat választok és dolgozok fel, a festészet klasszikus eszközeivel melyek utalnak a filmben leírt cselekménysorra. Képesek felidézni a történetet, utalnak a néző számára egy jelenségre, cselekvésre. A régebben készült sorozataim követték a film eseményeit, ebből emeltem ki a legkarakteresebb részeket. Az OTDK-ra beadott pályamunkámon kevésbé játszik szerepet a filmbeli

cselekmény. A képkockát is markánsabban átírtam, saját fotó alapján is festettem. Intenzív aranyokker és kadmium narancs aláfestést alkalmaztam és hangsúlybeli váltásokat. A kiemelésekkel szeretném vezetni a néző tekintetét.

Egy hosszabb időtartalom rövidítése a képsorozatom. A táblakép, amely a filmből vett részletet ábrázolja nézője segítségére hagyatkozik. Merevsége végett a befogadótól függ, benne elevenedik fel a történet, ő az, aki mozgásba hozza.

Korábbi képeimen a film által használt formanyelvet alkalmazom. Gondolok a beállításra, megvilágításra, témára, effektekre. Az utóbbi munkáimon a film képei kiindulásként szolgálnak. Megváltoztatom a színezetüket, összerosom a kontúrokat. A film által használt kiemeléseket (közelítés-távolodás, fókuszváltás) alkalmazok, olyan helyeke is ahol eredetileg nincs ilyen megoldás.

Olyan részletek választok, amit fel tudok dolgozni saját történet összeállításához. Különös témát, vagy kompozíciót ábrázoló jeleneteket, amihez hozzá tudok nyúlni, saját fotókkal bővíthetem. Egy karakterisztikus pillanatot próbálok kiragadni, amely az egész képsort leírja. Leginkább utal a filmbeli történésekre.

Sorozatomban nincs előre lefektetett konkretizált történés, csupán nyomvonalak. Néhány szál, melyeket a befogadó gombolyíthat fel. Munkáimon hasonló eszközöket alkalmazok, mint amiket a film használ. Például az elmosást és a fókuszváltást és a képi elemek, motívumok kihagyását. Ezekből a mellékes momentumokból rajzolódik ki a történet. A film gyakran alkalmazza ezen eszközöket. Például az artista öngyilkosságára csak az üresen lebegő trapéz utal. Az arcok ugyanilyen kifejezőek lehetnek, kitalálhatjuk az érzelmekből, kifejezésekből az eseményeket. Érzékeny megoldás az arcra vetülő reflexekkel megjeleníteni az elsikló vonatot. A finom környezeti hatásoknak nagy szerepük van a film árnyaltságát illetően. A film operál a hang és képkihagyásokkal is. A film rendelkezik, olyan eszközökkel ahol a képek nem direkt jelenítenek meg történéseket, csak utalnak rájuk. Kiemelném *A vihar kapujában* című filmet (fekete-fehér, feliratos, japán filmdráma, 83 perc, 1950. rendező: Akira Kurosawa) melynek egyik képsorán nem látjuk a bírákat, csak az éppen vallomást tevőket, ami utal a jelenlétükre. *A Rekviem egy álomért* (Darren Aronofsky 2000.) filmben, amikor a főhős belövi magát a környezeti hatások helyett a biológiai hangokra (a vér áramlása) és képekre (pupillatágulás) tevődik át a hangsúly. Fókuszváltást tapasztalunk. Részletek látunk, melyekből következtetünk. Az *Oneginben* (Színes, szinkronizált, angol-amerikai filmdráma, rendező: Martha Fiennes, 1999.) nincs hang a főhősnő drámájánál.

A szabadon hagyás a konkrétság hiánya elősegíti az asszociációt. A gyilkosságoknál rendszerint kihagyják a naturális részeket. Mellékes hangokból, zörejekből az arcokon végbenő, érzelmekből következtetünk. Az operatőr kiragad egy-egy részletet. A fegyverhez nyúló kezet vagy a hős lehanyatló kezét. Nincs szükség minden apró részlet, fárasztó körülírására. A kihagyás kísérteties és érzelemfokozó is egyben. A metafora és a szimbólum szintén meghatározóak mind a festészetet mind a filmművészetet tekintve. Létrejöhet az asszociáció, párhuzamba állítás. A szimbólum úgy működik akár a kihagyás, többletjelentés enged. Szerintem a lényegtelen mozzanatoknak is fontos szerepe van érdekes hangsúlyt fektetni rájuk. Kiemelni a látszólag jelentéktelen részleteket. A fény-árnyék kontrasztokat felerősítettem, a képeket sötétebb árnyalatokban festettem meg. Az OTDK-ra beadott sorozatomon kidolgozok mellékes tárgyakat, míg a portét összehúzó az ecsettel. A portré perifériás helyre kerül a kompozíció és néha eltakarja egy kevésbé jelentős elem. Számomra a portré a legfontosabb, annak ellenére, hogy a munkáimon azok hordozzák a legtöbb asszociációs lehetőséget. Antropológiai sajátosság, hogy a portréra figyelünk fel először, ez segíti leginkább a beazonosítást.

Kísérleteztem a festékrétegek puha, széles ecsettel való összehúzásával. Lemondtam a portré részletes kidolgozásáról, elmostam az arcvonásokat. Narancs aláfestést használtam, hogy a rákerülő festékrétegeket, szürkéket, barnákat, megszínezzem. *Mednyánszky László naplójában* (Mednyánszky László, Vayer Lajos-Dr. Brestyánszky Ilona szerk. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Bp. 1960.) olvastam a színekombinációkról és az aláfestésben rejlő lehetőségekről. Meghatározó szempont számomra, hogy egy melegebb narancsszínnel érjek el drámai hatást. A kontraszt így még kiélezettebb az aláfestés és a rákerülő rétegek rideg hangulata közt. Redukált színskálát fekete-fehér, helyenként jégkék, krapplakk, égetett umbra olajfestéket alkalmaztam. A fekete-fehér dokumentatív jellegére építettem. Az első filmek még az események rögzítésére, dokumentálásra voltak hivatottak. Elsikló vonatot lehetett látni fekete-fehérben. Az első fényképek is ilyen színezetben jelentkeztek, később utólag megszínezték őket. A pályamunkám egy kvázi később pár színnel gazdagított, rögzített esemény ábrázol. Akár egy régi film. A fekete-fehér nyomatékösítja, hogy a képen rögzített események valósak, megtörténtek, mely akár felfogható riportként is. Festményeim: *Dokumentum*, 120x90 cm, olaj, vászon, 2014. és *Leselkedő*, 100x140 cm, olaj, vászon, 2014. kapcsolódnak egymáshoz technikai megoldásukban, közös motívumaikban és apró egymásra utalásuk révén. Mindkét képen szerepel a szív különböző kontextusban. *Leselkedő* című

munkám a (*Hannibal ébredése, (Hannibal Rising)* 2007-ben bemutatott angol-cseh- francia-olasz thriller, melyet Peter Webber rendezett. A film Thomas Harris azonos című regénye alapján készült. Az előző filmektől eltérően ezúttal a könyv írója Thomas Harris írta a forgatókönyvet is.) képkockája után készült. Saját fényképeket is felhasználtam a sorozat elkészítéséhez. *Dokumentum*-című képem általam beállítót fotóról festettem. A sorozat rendszerébe beiktatott képekkel a történet nem követi a filmbeli cselekményeket. Átíródott, újabb jelenetekkel bővült. A hangsúlyok máson vannak. Új jelentések, eseménysor jött létre. Nincs meghatározott időbeli történés, a képeknek többfajta olvasata lehetséges. Számomra a szabad asszociáció a fontos. Abszurd, nem megtörtént vagy csak gondolati síkon játszódó eseményeket rögzíték. Foglalkoztat az önreflexió kérdése. Pályamunkámhoz kapcsolódó festményeim témájául egy boncolást választottam. Úgy gondolom e példa segítségével megragadható, szemléltethető ez a sajátos kutatás. *Self-same*, (90x110 cm, olaj, vászon, 2014) festményemen az orvos és a beteg személye egy és ugyan az a személy, tulajdonképpen önvizsgálat zajlik. Az eseményt a beteg is figyelemmel kíséri. Az említett sorozatomhoz több kép tartozik. A szűkebb kivágású képeken: (*Én gondolom*, 40x50 cm, olaj, vászon, 2014., *Ezen gondolkodom*, 50x70 cm, olaj, vászon, 2014.) ragasztószalag applikációt alkalmaztam, hogy erősítsem a filmes hatást. Apróbb történéseket, képkockákat festettem rájuk mintha láthatnánk a filmet, amit a fekvő alak is néz.

A festmény terének alakítása is nagyon foglalkoztat. *Leselkedő*-című munkámon egy polcrendszert jelenítettem meg a kép előterében, aminek az egyik felén az orvos a másik felén a néző helyezkedik el. Így mindketten irányíthatják figyelmüket a rácsszerkezeten lévő üvegre és annak tartalmára.

Célom, hogy a néző belehelyezkedhessen a történetbe. A portré tömege a kompozíció szempontjából a kép szélén helyezkedik el. A polcrendszer kitakarja, vertikálisan osztja a figurát. Az arckifejezése nehezen olvasható. A néző közreműködése fantáziája szükséges a megfejtéshez.

A történet nincs teljesen kibontva, időben elhelyezve. A megfigyelő, szemlélő képzeletére, asszociációira van bízva melyik kép az első, időrendben hogyan kapcsolódnak egymáshoz. Az összefüggéseket szintén fel lehet kutatni. Ezáltal a befogadó is részévé válhat az alkotási folyamatnak.